

DoRem dienst op zondag 18 juni 2017
in de Remonstrantse kerk in Hengelo

Thema: Ontvangen en geven, om niet...

Voorganger: ds. Carla Borgers
Organist: Henk Oosterveen

Orgelspel voor de dienst

Welkom en mededelingen
Aansteken van de kaars
Moment van stilte en inkeer

Bemoediging

Onze hulp is de Naam van de Eeuwige,
schepper en hoeder van hemel en aarde,
die trouw is en barmhartig,
en opkomt voor wie geen helper heeft.

Gezegend deze morgen met vrede en met licht.

Openingslied: Liedboek 216 – Dit is een morgen als ooit de eerste

Kyriëgebed

Voor velen van ons is de morgen
het begin van een nieuwe dag;
voor heel veel anderen
is elke morgen als de nacht zo duister.
Wij bidden om hen
die geen vreugde beleven
aan een dag als deze,
omdat wie hen lief was
zomaar werd weggerukt,
omdat ze geen heil meer verwachten,
omdat er geen antwoorden zijn
op hun vele, vele vragen.

Wij bidden om hen
die dagelijks moeten leven
met de dreiging van terreur,
in een klimaat van fanatisme
waar haat wordt gepredikt
in plaats van liefde.

Wij bidden om onszelf,
dat wij levende tekens zijn
van uw licht en liefde,
die wij bezingen in ons glorialied...

Glorialied 'Levende Liefde' (Zingend Geloven 6/97)

Inleiding

De teksten die voor vandaag op het leesrooster stonden hebben zo op het eerste oog niet veel met elkaar te maken. Maar misschien is de keuze voor Jesaja 12 toch ook zo gek weer niet. Op deze Vaderdag, waarop weer veel cadeaus worden uitgedeeld, gaat het over 'genade'.

Gezongen gebed om de Geest: Liedboek 333 – Kom, geest van God

Lezing Jesaja 12, 1-6 (NBV)

¹Op die dag zul je zeggen:
'Ik zal u loven, HEER.
U bent woedend op mij geweest,
maar uw toorn is geweken, u troost mij.
²God, hij is mijn redder.
Ik heb een vast vertrouwen, ik wankel niet,
want de HEER is mijn sterkte, hij is mijn beschermer,
hij heeft mij redding gebracht.'
³Vol vreugde zullen jullie water putten
uit de bron van de redding.
⁴Op die dag zullen jullie zeggen:
'Loof de HEER, roep zijn naam uit.
Maak alle volken zijn daden bekend,
verkondig zijn verheven naam.
⁵Zing een lied voor de HEER:
wonderbaarlijk zijn zijn daden.
Laat heel de aarde dit weten.
⁶Jubel en juich, inwoners van Sion,
want groot is de Heilige van Israël,
die in jullie midden woont.'

Lied Liedboek 100 – Juich Gode toe, bazuin en zing: coupl. 1, 2 en 4

Lezing Matteüs 9, 35 -10,15 (NBV)

³⁵Jezus trok rond langs alle steden en dorpen, hij gaf er onderricht in de synagogen, verkondigde het goede nieuws over het koninkrijk en genas iedere ziekte en elke kwaal.³⁶Toen hij de mensenmenigte zag, voelde hij medelijden met hen, omdat ze er uitgeput en hulpeloos uitzagen, als schapen zonder herder. ³⁷Hij zei tegen zijn leerlingen: 'De oogst is groot, maar er zijn weinig arbeiders. ³⁸Vraag dus de eigenaar van de oogst of hij arbeiders wil sturen om de oogst binnen te halen.'
¹⁰¹Daarop riep hij zijn twaalf leerlingen bij zich en gaf hun de macht om onreine geesten uit te drijven en iedere ziekte en elke kwaal te genezen.
²Dit zijn de namen van de twaalf apostelen: als eerste Simon, die Petrus genoemd wordt, en zijn broer Andreas, Jakobus, de zoon van Zebedeüs, en zijn broer Johannes, ³Filippus en Bartolomeüs, Tomas en de tollenaar Matteüs, Jakobus, de zoon van Alfeüs, en Taddeüs, ⁴en ten slotte Simon Kananeüs en Judas Iskariot, die hem zou uitleveren.
⁵Deze twaalf zond Jezus uit, en hij gaf hun de volgende instructies: 'Sla niet de weg naar de heidenen in en bezoek geen Samaritaanse stad. ⁶Ga liever op zoek naar de verloren schapen van het volk van Israël. ⁷Ga op weg en verkondig: "Het koninkrijk van de hemel is nabij." ⁸Genees zieken, wek doden op, maak mensen die aan huidvraat lijden rein en drijf demonen uit. Om niet hebben jullie ontvangen, om niet moeten jullie geven! ⁹Neem in je beurs geen gouden, zilveren of koperen munten mee, ¹⁰schaf je voor onderweg geen reistas aan, geen extra kleren, geen sandalen en geen stok, want een arbeider is het waard dat er in zijn

onderhoud wordt voorzien. ¹¹In elke stad en in elk dorp waar je komt, moet je uitzoeken wie het waard is je te ontvangen; blijf daar dan tot je weer verdergaat. ¹²Groet de bewoners van het huis dat je binnengaat. ¹³Laat jullie vrede over dat huis komen als het dat waard is, maar als het dat niet waard is, laat dan die vrede naar je terugkeren. ¹⁴En als ze je niet willen ontvangen noch naar je woorden willen luisteren, verlaat dan dat huis of die stad en schud het stof van je voeten. ¹⁵Ik verzeker jullie: de dag van het oordeel zal voor het land van Sodom en Gomorra draaglijker zijn dan voor die stad.

Lied Wil je opstaan en Mij volgen (Iona I/40)

Overdenking

Het Pinksterfeest ligt helaas al weer achter ons. Ik leef daar altijd met een bijzonder gevoel naar toe. Waarom precies weet ik eigenlijk niet. Misschien omdat het valt in het seizoen waarin alles weer tot leven is gekomen, de vogels nestelen of zelfs al jongen hebben. Misschien ook om de frisse wind, de ruimte die de Geest maakt in hart en hoofd. Ik weet het: Kerstmis en Pasen zijn voor velen dé feesten van het kerkelijk jaar. Hemelvaart is een beetje het stiefkindje. En over Pinksteren weten de meeste mensen niet veel meer te zeggen dan dat het iets met vuur en wind te maken heeft. Christenen weten daar dan nog aan toe te voegen dat zo'n tweeduizend jaar geleden die dag het begin van de kerk inluidde. Want die dag, zo vertelt Lucas in het boek Handelingen, lieten velen zich dopen en breidde het aantal leerlingen zich uit met ongeveer drieduizend.

Ook in onze gemeenten konden we op Pinksterzondag een werkster in de wijngaard verwelkomen of zo u wilt een arbeidster om de oogst binnen te halen. Nee, geen drieduizend, maar op dat soort aantallen zijn onze gemeenten sowieso niet berekend. Toch zette dat dat laatste mij wel aan het denken. Want hoezo zouden we geen drieduizend mensen 'aankunnen'. Oké, als die allemaal op één dag gedoopt zouden willen worden zouden we wat extra handen nodig hebben. Waarom kon de Jezus-beweging in die eerste periode wél drieduizend leerlingen toevoegen aan de gemeenschap van de discipelen en kan dat in de gemiddelde kerk niet? Eigenlijk voorziet de vraag al in het antwoord. Een kerk is een organisatie en geen beweging. Daar zit 'm de kneep.

De volgende vraag zou kunnen zijn: Hebben wij arbeiders genoeg om de oogst binnen te halen? Volgens de vertaling zou Jezus gezegd hebben: 'Vraag dus de eigenaar van de oogst of hij arbeiders wil sturen om de oogst binnen te halen.' Wie de Griekse tekst erbij haalt ziet dat het er niet zo uitnodigend en vrijblijvend staat. Daar staat: Dring er bij de Heer van de oogst op aan dat hij werkers de oogst indrijft. Hier wordt hetzelfde Griekse woord gebruik als in Markus 1,12 waar staat dat Jezus na zijn doop in de Jordaan door de Geest de woestijn 'ingedreven' wordt.

Dat is toch echt iets anders dan dat je je leden vraagt om eens een buurman of -vrouw of een goede vriend mee te nemen naar een dienst. Geheel vrijblijvend uiteraard want anders stoot je de mensen af. Tja, wie of wat drijft ons nog de oogst in?

Niet de predikant die druk bezig is met zielzorg binnen de gemeente, met preken voor eigen parochie. Niet de reclamespotjes over 'mijn God'.

Wat drijft óns nog de oogst in? Genade? 'Om niet hebben jullie ontvangen, om niet moeten jullie geven!', zegt Jezus tegen zijn discipelen. Wat hebben wij ontvangen? Genade. Een lastig woord binnen de kerk, zeker binnen de zich vrijzinnig noemende kerken. Misschien denk je bij dat woord aan de geloofsworsteling van Maarten Luther: Wanneer ben ik, arme zondaar, gered? Hij zocht een genadige God, maar vond die pas toen hij -via het bestuderen van de Romeinenbrief van Paulus- Christus ontdekte.

Ook van genade heeft de kerk een systeem gemaakt. Over Gods vrije liefdesgift gaan vooral theologen. Zij bepalen wel wat echte genade is en aan wie die toevalt. Maar het verhaal van vanochtend vertelt iets anders. Jezus, tot in zijn ingewanden bewogen om de mensen die hij ontmoette, roept zijn leerlingen bij zich. Zij moeten namens hem gaan doen wat hij in zijn eentje niet kan: zieken genezen, demonen uitdrijven, doden

opwekken. En ze gaan, zonder garanties, zonder iets op zak. Ze gaan in vol vertrouwen op die genade die Jezus hen gaf en vol vertrouwen dat Gods geest hen zal helpen. Genade is in het Hebreeuws 'cheen', een woord dat verwantschap heeft met het woord 'chesed', dat zoiets betekent als goedertierenheid, barmhartigheid, trouw. Misschien zou je kunnen zeggen dat Gods vrijuit gegeven genade als vrucht barmhartigheid en trouw voortbrengt.

En van die vruchten kunnen we toch niet anders dan ze ook weer gratis uitdelen. Wij krijgen om niet, dus moeten we uitdelen om niet.

Het besef van die liefdesgift kan ons een soort innerlijke 'drive' geven om op onze beurt uit te gaan en te delen van die gaven die we zomaar kregen. Uitgedreven werden de leerlingen. Wie wordt uitgedreven vindt kennelijk geen rust meer. Genade is radicaal, gaat niet over het eigen zielenleven. Genade vraagt om offers, om het afsterven aan ons eigen ego, ook aan ons kerkelijk ego. De meeste kerken in het westen zijn bezig met overleven, met nadenken over de toekomst. Hoe moet het met ons, hoe krijgen we meer mensen de kerk in, hoe krijgen we meer leden? Waar blijft de jeugd? Hoe worden we aansprekend voor jongeren? Er wordt gepraat, vergaderd, gerekend. Er worden modellen uitgewerkt. Workshops over kerkplanting zijn niet aan te slepen. Gaat dit over mensen? Nee, het gaat over organisaties, over systemen.

Ik hoorde laatst de uitspraak: Zet drie Nederlanders bij elkaar en je hebt vier politieke partijen. Ik zou de variant aandurven: Zet drie christenen bij elkaar en je hebt vier kerken met een complete organisatiestructuur.

Misschien moeten we als kerken weer van de genade durven leven en gewoon gemeente zijn, ecclesia, bijeen geroepen. Zoals de twaalf leerlingen door Jezus bijeen geroepen werden, niet om een gebouw neer te zetten en een organisatiestructuur, maar om de wereld in te gaan en mensen te helen, hun demonen te helpen verdrijven, en dat wat dood is gegaan in hun leven te helpen vernieuwen.

Natuurlijk hebben kerken iets van organisatie en structuur nodig. Maar die mogen de genade niet in de weg zitten. Genade zoekt ruimte, de ruimte van de Geest, de Pinkstergeest. Genade zoekt en geeft ruimte om te zoeken, om het experiment aan te gaan, om fouten te maken, om zekerheden los te laten. Genade helpt ons te zien was ís, en daarmee aan de slag te gaan. Het gaat niet om onze dromen van een volle kerk, van jeugd die zich laat aanspreken door onze kunstjes. Het gaat om dat Koninkrijk van God, dat zich hier en daar aandient. Het gaat om verandering van mensen, van onszelf, van onze cultuur. Liefde, mildheid, verwondering, verlangen, zachtheid, warmte, gastvrijheid: dat zijn de woorden die horen bij genade. Maar ook: moed, vasthoudendheid, vertrouwen, hoop, durven loslaten.

Genade is geen basis voor een leer, een dogma. Genade is levend geloof, levende hoop, levende liefde, gratis beschikbaar voor ieder die ernaar verlangt en ook voor wie er niet op zit te wachten, maar het als een onverwacht kostbaar geschenk krijgt aangereikt. Het is als -en ik citeer Jesaja- 'vol vreugde water putten uit de bron van redding' en dat water vervolgens met diezelfde vreugde uitdelen. Het kostbare stromende water van genade.

Dietrich Bonhoeffer zei over die kostbare genade het volgende:

'Kostbare genade is het evangelie, dat altijd weer moet worden gezocht, de gave waarom moet worden gebeden, de deur waarop moet worden aangeklopt. Kostbaar is zij, omdat zij oproept tot de navolging; genade is zij, omdat zij oproept tot de navolging van Christus; kostbaar is ze omdat ze de mens het leven kost; genade is zij omdat ze hem pas zo het leven schenkt. ...'

Een kerk die durft te leven van genade is kerk zoals ze is bedoeld: bijeengeroepen om gratis te geven wat ze zelf om niet heeft ontvangen. Wie durft?

Orgelspel

Gelegenheid voor het uitspreken van gebedsintenties

Voorbeden
Stil gebed
Onze Vader

Collecte t.b.v. de Stichting Humanitaire Hulp Syrië (SHHS)

Slotlied Liedboek 418 – God schenk ons de kracht, coupletten 1 t/m 3

Opdracht en zegenbede

Laten we gaan, gedreven door Gods geest, als mensen die leven van genade, ruimhartig en barmhartig, liefdevol en trouw.

Ga in de kracht die je hebt,
ga in eenvoud
lichtvoetig, zachtmoedig,
op zoek naar Liefde,
in gezelschap van Gods geest.
Wees gezegend, om tot zegen te zijn.

Lied ter beaming: Liedboek 418 couplet 4

Orgelspel na afloop van de dienst